

Да поговорим за Левски

Светът отдавна не се движи единствено по установените от природата закони. Човечеството намери начин да дирижира живота си посредством технологиите, любопитството и възможностите си – стъпи на Луната, покори Еверест, видя и проучва Антарктида, подготвя се да насели Марс. Но не за далечното и откритото ще говорим днес в предаването „Посоки“. За тайнствата на героизма, за ценностите и потребностите на възрожденския и съвременния българин и за (не)възможната канонизация на Васил Левски в студиото на нашето радио приветствам Времето.

Време, защо за Левски, както за всеки, заслужил почитта на народа, се сещаме само когато са рождението и смъртта му?

- Потокът от информация всеки ден е огромен, а и вие сте все по-ангажирани във всекидневието си. Не може да мислите постоянно за това, иначе ще го принизите до обикновените брътвежи и клишираните прояви на почит. Не смятам, че това рядко „подсещане“ за саможертвата на героите се дължи на недооцененост към делата им. Проблем обаче намирам в един езиковедски казус – според някои медии все „празнуваме“ и „чествуваме“ смъртта му. Нещо категорично недопустимо! По-коректно е да „почитаме“ и „отбелязваме“ този ден. Думите са различни, смисълът – също.

Колко и кои от думите на Левски днес са излишни?

- Не са излишни, просто не са си на мястото. Валидни са за онова мое Аз, когато вярата беше достатъчна за изхранване на поколения под робство, съхраняваше доброто, а мислите бяха ориентирани към свободата. В писмо до Панайот Хитов Левски написа: „Ако спечеля, печеля за цял народ – ако загубя, губя само себе си“. Трудно е да си представя съвременен българин да изрече това. Не е възможно, защото във всекидневната си „борба“ не сте поставени пред избора *свобода или смърт!*

Е, тогава какво губим и кой печели?

- Левски и всички онези българи, които съхраниха България за вас – те спечелиха. Единственият изход за тях беше саможертвата в името на родината. Свободна България беше тяхната награда и я получиха, макар и посмъртно. Относно загубата – тя е променлива величина. Погубват например великолепие на езика си. Днес срещам възхвали от рода *Васил Левски е най-якият революционер* или VELIK BALGARIN. Това да славиш националния си герой на шльокавица е истинско кощунство. Много далеч от красноречието на Левски.

Скъпи приятели, правим музикална пауза, след което продължаваме разговора

(Звучи „Хубава си моя горо“)

Време, какво мислиш за прословутата фраза на Левски, в която говори за теб – „Времето е в нас и ние сме в него...“?

- О-о-о, обичам този израз! Хубаво го е казал, нали? Живеейки в мен, вие ме промените – поискахте например близост, доверие в интернет – дадох ви социалните мрежи и ъпдейтнахте моето Технологично Аз... Но и вие не останахте аналогови (смее се). Създавате свои подобия от метал, примесен с изкуствен интелект, човешко поведение и емоции... Левски изрече това през 1871 година и сега няма по-различен смисъл. Но с една разлика, нека вметна – ценностите на предците ви бяха други. Те искаха свободна и независима държава, но се чувстваха народ. Днес сякаш принадлежността към общността липсва, а държавата е все по-абстрактно понятие. Българите тогава и днес сте различни, защото живеете в различното ми Аз. За едните съм Възраждане, за другите – Дигитална ера. Защо да противопоставяте идеалът на Възраждането на неограничените възможности на Модерния свят? За *дързост и постоянство* настояваше Левски. Търсете баланс между новото и старото, между изследователския, приключенския порив и уюта на консервативното, на традицията. Дръзкият е като птица – гони мечтите, гледа на далеч и покорява хоризонтала, а постоянният – като дърво – пази придобитото, залага на установеното и расте по вертикала. Това са два прототипа на човешката природа, които взаимно се допълват, отколкото да си противоречат.

От колко свобода имаме нужда?

- Аз бих казало „каква“. Свободата не бива да се измерва в количество, а да се съди за нея по стойността ѝ. За мен съвременният човек има нужда от душевна свобода. Да се отърси от материалната си зависимост и да поживее отвъд нея. Вие сте презадоволени – разполагате с всякакви технологии, познавате екзотични храни, обикаляте света. За тогавашния българин важна беше родната къща, семейството... Не казвам, че тачите само чуждото, но все по-малко се връщате към своето. Вие не знаете какво искате, защото познавате всичко... Моето различно Аз и вашите потребности съществуват дотогава, докато не дойде нова идея и потребност. Революцията с оръжие беше за миналото, а технологичният бум и възможностите на демокрацията са на бъдещия свят, който започва сега, в настоящия момент, и продължава утре.

А имаме ли нужда от Левски сега?

- На този въпрос може да си отговорите само вие, българите. Колкото и непреходно да съм, старо колкото света, аз не съм всемогъщо. Не мога да променям мисленето ви. „За Отечеството работим, байо!...” беше дежурното изречение на Левски, с което приканваше за всеобщо въстание. Всеки от вас би могъл да е по-добър, състрадателен, целенасочен, за да е в редиците на байовците. Стига да се разпознава като един от тях.

(Музикална пауза – звучи „Къде си вярна ти любов народна”)

Време, всяка година нашумява и въпросът за канонизацията на Левски. Тя възможна ли е?

- „Дела трябват, а не думи” би казал той. Българската църква отказва да го канонизира с мотива, че е извършил убийство. У мен кънтят отново думи на Апостола: „От нас зависи да бъдем равноправни с другите европейски народи”. Така че вашите действия, дори и неофициализирани от Църквата, са по-важните, защото говорят за истинската ви одухотвореност от делото на Левски и за признателността към него. Жителите на врачанското село Крапец „притежават” рядко изображение на Васил Левски като светец. В селския храм има изографисано изображение, на което той носи четническата си униформа и е с меч в ръце. По примера на Левски това е *действие, дело*, което е по-въздействащо от *думите*. Левски отдавна е светец за вас, българите. Нужна ли ви е канонизация, за да го почитате като национална икона?

Това е прекрасен завършек на предаването. Време, благодаря ти за този разговор!

- И за мен беше приятно да поговорим за Левски. До нови срещи!

Скъпи слушатели, Времето е непрекъснат поток от история и информация, а героите му – перманентен отпечатък, оставящ следата си през вековете.

Васил Левски, Апостолът на свободата, Дякон Левски – както и да го наричаме, той е лицето, идеалът и жертвата в името на българското. Най-милото, гордостта на Времето, макар и да не го призна в интервюто. За нас, българите, Левски е неподражаем и свещен пример за несравним героизъм.

Ако току-що сте пуснали радиото, не се безпокойте, че сте изпуснали предаването – в днешно време нищо не се губи. Записът ще бъде качен на нашия сайт, а до тогава може да ни последвате в социалните мрежи. Харесайте страницата ни във Фейсбук и Инстаграм.